

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 26 februari 1918 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion med förslag till ändrad lydelse av 2 § i lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

Närvarande: herrar Persson i Norrköping, Gezelius*, Alexanderson*, greve Spens, Dahl, von Sydow, Tisell*, Klefbeck, von Koch, Lindqvist i Kosta, Lindley Ernst, Holmdahl, Karlsson i Fjäl, Strid, Svensson i Betingetorp* och Johanson i Gäre*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 67, har herr *Österberg* hemställt, att lagen av den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, måtte få följande ändrade lydelse:

»§ 2. I varje skoldistrikt skall finnas en barnavårdsnämnd, vilken det åligger att i enlighet med denna lags bestämmelser taga vård om sådana i § 1 omnämnda barn, som vistas inom distriktet. I stad, där folkskoleväsendet handhaves av stadsfullmäktige, tillsätta fullmäktige barnavårdsnämnd och eljest, där ej särskild barnavårdsnämnd tillsättes enligt 27 §, av skolrådet.»

Till stöd för sin ifrågavarande hemställan har motionären under framhållande av att en lagändring vore synnerligen önskvärd, så fort ske kunde, anfört följande:

»Genom riksdagens beslut 1917 tillkom lagen om barn utom äkten-
skapet. I denna lag föreskrives, att handledningen av lagens tillämp-
ning beträffande barnavårdsman m. m. skall utövas av barnavårdsnämnd.
Men då nu gällande bestämmelser för tillsättande av barnavårdsnämnder
i städer, där stadsfullmäktige välja folkskolestyrelse, icke medgiva, att

*Motionärens
motivering.*

barnavårdsnämnder kunna väljas särskilt för att därmed få dessa sammansatta av för det nytillkomna uppdraget lämpliga personer, blir följden, att antingen skall respektive skolstyrelse i sin helhet fungera som barnavårdsnämnd eller skall den inom sig utse en nämnd av minst fyra personer. Då på kyrkostämman kan tillsättas särskild barnavårdsnämnd, om så beslutas, synes mig nödvändigt, att samma rätt må tillkomma stadsfullmäktige, detta så mycket mer som barnavårdsnämnd i stad får ett rätt omfattande uppdrag. Synnerligen nödvändigt är det även, att i barnavårdsnämnd kan inväljas kvinnor, juridiskt bildade personer och socialt intresserade. En skolstyrelse är sammansatt med hänsyn till skolans ändamål och kan därför icke alltid räkna med personer, vilkas tid och intressen sammanfalla med det uppdrag barnavårdsnämnderna fått sig ålagt enligt ovan åberopade lag.»

*Utskottets
yttrande.*

Förevarande motion åsyftar att bereda möjlighet för stad, där folkskoleväsendet handhaves av stadsfullmäktige, att utse särskild barnavårdsnämnd. Enligt 2 § i lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, sådan paragrafen ursprungligen löd, skulle i varje skoldistrikt finnas en barnavårdsnämnd. Denna nämnd skulle i de distrikt, där ej särskild barnavårdsnämnd tillsattes enligt 27 § i lagen, utgöras av skolrådet eller den myndighet, som eljest utgjorde skolstyrelse. Enligt sistnämnda paragraf ägde vederbörande skoldistrikt tillsätta särskild barnavårdsnämnd, och utsåges ledamöter i denna å kyrkostämman. I samband med utfärdandet av lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer, varigenom stad, som sådant önskade, erhöll rätt att överflytta vårdnaden av folkskoleväsendet m. m. från kyrkostämman till stadsfullmäktige, därvid i stället för skolrådet skulle träda en folkskolestyrelse med delvis utvidgad befogenhet och bestående av minst åtta och högst tjugo ledamöter, vidtogs i förutnämnda 2 § barnavårdslagen den ändringen, att folkskolestyrelse, där sådan funnes, förklarades skola vara barnavårdsnämnd. Därjämte stadgades, att folkskolestyrelse ägde uppdraga handläggningen av i sistnämnda lag avsedda ärenden åt en särskild nämnd, bestående av fem utav styrelsens ledamöter. För ifrågavarande städers del var sålunda rätten att utse särskild barnavårdsnämnd upphävd. Enligt det av särskilt tillkallade sakkunniga utarbetade lagförslaget kvarstod denna rätt för kyrkostämman. Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 26 februari 1909 uttalade emellertid föredragande departementschefen allvarliga betänkligheter mot fortvaron av ett dylikt

stadgande, jämväl sedan stadsfullmäktige övertagit folkskoleväsendet och i regel barnavården, samt anförde bland annat följande:

»Det skulle nämligen kunna inträffa, att sedan stadsfullmäktige i en viss stad övertagit barnavården och de därmed förenade kostnaderna, en måhända tillfällig majoritet å en kyrkostämma genomdreve tillsättande av en särskild barnavårdsnämnd, varigenom med ett slag barnavården och dess ekonomi skulle flyttas tillbaka till kyrkostämman, liksom sistnämnda myndighet, om den innehar barnavården, genom uraktlåtenhet att utse barnavårdsnämnd kan flytta ärendet tillbaka på stadsfullmäktige. Tvåra omkastningar och osäkerhet i den ekonomiska förvaltningen kunna således bliva en följd av berörda stadgandes kvarstående, vilket förhållande naturligtvis icke skulle förfela att utöva en menlig inverkan på den egentliga barnavården. Jag kan därför icke under för handen varande omständigheter förorda de sakkunniges förslag i denna del, utan anser mig böra föreslå, att skolstyrelsen i stad, varom här är fråga, skall utgöra barnavårdsnämnd. Någon anledning till det antagandet, att dessa angelägenheter genom en dylik anordning skulle komma att handhavas sämre, än om möjlighet förefunnes att tillsätta särskild barnavårdsnämnd, synes mig icke föreligga. Barnavårdsärendena handläggas ju för närvarande i de allra flesta fall av skolråd eller skolstyrelse, och någon anmärkning mot deras handläggning av dessa ärenden har icke försports. Den omständigheten, att ledamöterna i barnavårdsnämnden för framtiden skulle komma att delvis utses av annan valkorporation än tillföre, torde ej väsentligt inverka på nämndens karaktär. För övrigt lär erfarenheten hava visat, att uppslaget till barnavårdsnämnds ingripande i regel kommer från folkskolorna, varför det även ur denna synpunkt synes lämpligt, att den myndighet, som har att besörja barnavården, står i ett nära förhållande till folkskoleväsendet. Givet är, att för ett rätt bedömande av barnavårdsärendena fordras en ingående kännedom om dithörande förhållanden, vadan barnavårdsnämndens ledamöter böra äga tid och tillfälle att ägna grundlig uppmärksamhet åt desamma. Det torde därför, såsom ock de sakkunniga framhållit, vara slöseri med arbetskraft att låta dessa ärenden handläggas av skolstyrelsen i sin helhet. De sakkunniga hava föreslagit, att skolstyrelsen, skall äga inom sig utse minst fem ledamöter att handlägga barnavårdsärenden, och ett sådant stadgande synes mig ändamålsenligt.»

Utskottet vill icke bestrida, att med hänsyn till de ökade arbetsuppgifter, barnavårdsnämnden erhållit, och de växande krav, som alltmera ställas på densamma, en särskild barnavårdsnämnd tilläventyrs skulle kunna vara bättre skickad att fullgöra alla de funktioner, som

äro förlagda till nämnden. Utskottet anser dock, att, med de nuvarande bestämmelserna och särskilt dem om folkskolestyrelsens sammansättning samt dess rätt att inom sig utse en delegation för handläggning av barnavårdsärenden, stad, varom här är fråga, har möjlighet att tillförsäkra nämnda ärenden den insiktsfulla och grundliga handläggning, ärendenas vikt kräver. Vid sådant förhållande finner utskottet sig icke böra tillstyrka en ändring av gällande lag i av motionären angiven riktning, så mycket mindre som utskottet i annat sammanhang hemställt, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om en undersökning i samband med pågående revision av barnavårdslagstiftningen rörande möjligheten av att inom varje kommun alla samhällets barnavårdsuppgifter i görligaste mån sammanföras till enhetlig handläggning. Vid denna undersökning kommer givetvis frågan om barnavårdsnämndens organisation under omprövning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 februari 1918.

På lagutskottets vägnar:

SVEN PERSSON.